

1968, 5. leden, Praha. - Rezoluce lednového zasedání ústředního výboru KSČ.

Plenární zasedání ÚV KSČ v prosinci 1967 a lednu 1968 přistoupilo k další realizaci linie XIII. sjezdu. Projednalo úkoly rozvoje československého národního hospodářství a životní úrovně v roce 1968 a do roku 1970 a navázalo na jednání říjnového pléna ÚV KSČ, které se zabývalo zásadními otázkami vedoucí úlohy strany, zvýšení akceschopnosti a účinnosti její práce.

Při posuzování všech projednávaných otázek vycházel ústřední výbor z toho, že politickou linii, obsah činnosti strany, úkoly a cíle současné etapy stanovil závazně XIII. sjezd strany. Ústřední výbor strany tyto závěry platné pro všechny oblasti rozvoje společnosti, ekonomiky, politiky, ideologie a kultury tvořivě a principiálně rozpracovává. V současné době klade důraz na praktickou realizaci přijatých závěrů.

Ve smyslu usnesení XIII. sjezdu plenární zasedání ÚV KSČ zdůrazňuje, že se nacházíme v etapě všestranného rozvoje socialistické společnosti, která probíhá v podmínkách třídního zápasu ve světovém měřítku, jehož odraz má své velmi konkrétní projevy i uvnitř naší společnosti. »Náš aktivní podíl na světovém třídním zápasu socialismu s kapitalismem spočívá především v rozvoji socialistické ekonomiky, vědy a kultury. Zde je hlavní fronta našeho boje. Tím především přispíváme ke konečnému vítězství mezinárodního revolučního dělnického hnutí a všech demokratických a pokrokových sil.« (Teze o postavení a úloze strany.)

Základním obsahem současné politiky strany musí být sjednocování všeho našeho lidu k zabezpečení úkolů dalšího rozvoje vyspělé socialistické společnosti. V práci strany, orgánů socialistického státu, společenských organizací vycházíme z toho, že ve vnitřním vývoji naší země je hlavním obsahem současné etapy proces sbližování dělnické třídy, družstevního rolnictva a socialistické inteligence, rozvoj a sbližování národů a národností naší republiky na základě jednoty hlavních zájmů rozvoje naší společnosti.

V tomto duchu jednalo plénum ÚV KSČ s plnou odpovědností o jednotě strany a společnosti. Zdůraznilo, že vedoucí úlohu ve vývoji naší společnosti má dělnická třída, protože je nejvýrazněji zainteresována na upevnění a rozvíjení dosažených socialistických vymožeností, na vybudování beztřídní společnosti. Tuto svou úlohu plní pod vedením své komunistické strany a v nerozborném svazku s družstevním rolnictvem a socialistickou inteligencí. ÚV KSČ znovu zdůraznil nutnost dalšího soustavného upevňování bratrského svazku Čechů a Slováků a ostatních národností a respektování zásad proletářského internacionalismu.

Náš poměr k Sovětskému svazu a mezinárodnímu komunistickému hnutí vychází z nejvlastnějšího zájmu našeho lidu a socialistického státu a z reálného ocenění mezinárodní situace. Plénum ústředního výboru naprosto jednoznačně vyzvedlo naši příslušnost k socialistické světové soustavě a naše bratrství, pevnou jednotu se Sovětským svazem, se kterým nás spojují společné cíle, a která je základním předpokladem bezpečnosti a samostatnosti republiky a záruky našeho dalšího socialistického vývoje. Osou této jednoty je těsná spolupráce mezi KSČ a KSSS, založená na věrnosti marxismu-leninismu. Naše komunistická strana je pevnou součástí mezinárodního komunistického hnutí, usiluje o jeho jednotu, činnou spolupráci a vzájemnou podporu.

Jednání pléna vyústilo ve všech těchto otázkách v plnou názorovou jednotu.

Nová etapa vývoje klade zvýšené nároky na práci strany a uplatňování její vedoucí úlohy. Z těchto hledisek plénum ÚV KSČ projednávalo otázky vztahů mezi stranickými, státními a společenskými orgány, metody práce ústředních orgánů strany. Ústřední výbor věcně, demokraticky, kriticky a s plnou odpovědností započal s konkrétní realizací závěrů říjnového pléna sám u sebe. Znovu ocenil současnou vnitrostranickou situaci a ukázal na existující nedostatky v metodách a stylu práce, ve vnitrostranickém řízení a v konkrétním uplatňování zásady demokratického centralismu a vnitrostranické demokracie.

Diskuse k těmto otázkám byla obšírná, zúčastnila se jí naprostá většina členů a kandidátů ÚV KSČ. V diskusi docházelo k otevřené výměně názorů, k vyjasňování a sjednocování stanovisek, zejména pokud jde o připravenost strany k plnění nových náročných úkolů. Vyústovala v návrh jak dále účinněji realizovat závěry XIII. sjezdu, jak zvyšovat dělnost v práci ústředních stranických orgánů, kolektivnost a osobní odpovědnost vedoucích soudruhů. Zdůraznila nutnost vyjasnit vztahy mezi ústředním výborem strany, Národním shromážděním, vládou republiky a orgány a organizacemi

Národní fronty. Diskutovaly se i otázky kumulace funkcí ve stranických a státních orgánech. Věnovala pozornost i nutnosti vypracovat akční program úkolů strany do XIV. sjezdu KSČ.

V průběhu jednání byla přednesena řada dalších konkrétních námětů, které budou zevrubně v předsednictvu ústředního výboru posouzeny a zváženy, a vše, co je v nich cenného, bude doporučeno plénu ústředního výboru KSČ k realizaci nebo využito v přípravě XIV. sjezdu KSČ.

Jednání pléna vedlo k rozhodnutí přijmout praktické závěry k realizaci tezí o postavení a úloze strany přijatých v říjnu 1967. Ústřední výbor KSČ ukládá proto předsednictvu a sekretariátu ÚV KSČ, aby ve smyslu dokumentu říjnového pléna a diskuse na tomto zasedání připravily pro plenární zasedání hlubší podklad hodnotící práci předsednictva, sekretariátu, komisí a oddělení ÚV KSČ, návrhy na přesnější vymezení jejich funkcí, vzájemných vztahů, dělby práce a vazeb ke státním, společenským a hospodářským problémům. V rozboru a návrzích je nutno vycházet především z potřeby zabezpečit zvýšení úlohy ústředního výboru. Je nutné, aby zejména plénum ústředního výboru rozvíjelo svoji poznávací činnost, nekompromisně zabezpečovalo rozhodovací a kontrolní funkci vůči všem ostatním orgánům strany, komunistům ve státních, hospodářských a společenských orgánech, zvýšilo svůj podíl na kádrové práci strany, vyžadovalo důslednost a vysokou odpovědnost při plnění stranických rozhodnutí a současně vytvářelo větší prostor k rozvoji iniciativy, aktivity, samostatnosti komunistů na všech úsecích společenského života. Je také třeba, aby věcně posuzovalo a prověřovalo realnost svých vlastních usnesení v praxi, v činnosti závodů, ve veřejném životě i v ideologické a výchovné činnosti.

Plénum ústředního výboru jako nejvyšší orgán strany mezi sjezdy je odpovědným orgánem vůči celé straně za plnění její linie a usnesení sjezdů. Toto pojetí předpokládá, že přijímá tvůrčí podněty z KV a OV, ze základních organizací strany a vyžaduje důsledné plnění usnesení ústředního výboru.

Ústřední výbor bude vytvářet stále lepší podmínky pro zásadní a otevřené diskuse ve svém plénu ke všem projednávaným otázkám, aby každý jeho člen měl plnou možnost své stanovisko vyjádřit a obhajovat. Rozdílnost stanovisek při hledání správného řešení je přirozená a objektivně nutná. Je také nutné, aby členové a kandidáti ústředního výboru se nejen zúčastnili diskusí, ale aby se aktivně podíleli prostřednictvím komisí a dalšími formami na přípravě usnesení i na jejich realizaci, aby tak prověřovali správnost usnesení a konfrontovali je se skutečností. Členové a kandidáti ÚV KSČ a jeho orgánů musí být příkladem nižším článkům stranického řízení při rozvíjení vnitrostranické demokracie, zajišťování zásad demokratického centralismu, kolektivnosti vedení, kritiky a sebekritiky a kádrové práce a zejména při plnění úkolů.

Realizace závěrů říjnového pléna vyžaduje ještě další návrhy na zkvalitnění činnosti ústředního výboru KSČ, ústředního výboru KSS, krajských a okresních výborů strany v zájmu upevnění a rozvoje demokratického centralismu, vnitrostranické demokracie, posílení kolektivnosti vedení. K tomu je nezbytná aktivní účast všech členů orgánů na jednání, utváření a provádění politiky strany: naprostá otevřenost mezi členy strany, stranických orgánů, rozvíjení kritiky a sebekritiky, nepřipustnost zanášet jakékoli nesoudružské vztahy mezi komunisty.

Spolu s tím by měly rozbor a návrhy upřesnit ve smyslu stanov strany i úlohu předsednictva ÚV, které má projednávat zásadní otázky spojené s rozpracováním, realizací a přípravou usnesení ústředního výboru. V jeho práci je nutno posílit zaměření na řešení koncepčních a programových otázek politiky strany. O veškeré své činnosti má pravidelně informovat ústřední výbor a vyžadovat si ke své činnosti stanovisko pléna ústředního výboru. V případě rozporů při řešení některých problémů má podat i informaci o názorech a postojích jednotlivých členů předsednictva ústředního výboru. Má zajistit, aby práce všech funkcionářů byla za jejich účasti pravidelně a kolektivně hodnocena především na základě principu stranickosti a pracovní způsobilosti. Je třeba kladně ocenit jejich činnost i otevřeně a včas jim vytknout chyby, když si to zaslужují. Jedině tak je možno vytvářet soudružské vztahy odpovídající komunistické morálce.

To vyžaduje, aby se ve stranických orgánech ještě více rozvíjela otevřená výměna názorů, k čemuž musí všichni funkcionáři vytvářet podmínky. Vlastností komunisty je vřelý soudružský vztah k člověku, pozornost a vnímavost k potřebám svých spolupracovníků. Kolektivnost stranického vedení pomáhá stmelovat nadání, znalosti a zkušenosti lidí v kolektivní rozum strany.

Vycházejí z vysoké náročnosti a složitosti, které klade současná vývojová etapa na řídicí práci strany a jejích orgánů, z nutnosti prohloubit uplatňování leninských norem stranické práce, ústřední výbor na základě usnesení říjnového pléna ÚV KSČ, které konstatovalo, že »přílišná kumulace funkcí nepřispívá ke kvalitě jejich provádění, a proto je nutno ji energicky odstraňovat«, posoudil daný stav a rozhodl rozdělit funkci prezidenta republiky a prvního tajemníka ÚV KSČ mezi dvě osoby. S růstem složitosti socialistického vývoje v naší zemi a uplatňování vedoucí úlohy strany totiž značně rostou nároky na centrální řídicí činnost a jednotlivé vedoucí pracovníky. Spojení nejvyšších stranických a státních funkcí je v současných složitých podmínkách nad síly jediného, byť i sebeschopnějšího funkcionáře.

Toto rozhodnutí vyplývá z celkové koncepce naší politiky, směřující k vytvoření hluboce demokratické a rozvinuté socialistické společnosti. Rozdělení obou nejvyšších funkcí je logickým článkem v procesu demokratizace ve státněpolitické oblasti. Je vyvoláno potřebou dělby práce a nových vztahů mezi vrcholnými stranickými i státními orgány a zvýrazňuje význam prezidentské funkce jakožto symbolu dělnické a socialistické moci v tomto státě.

Z těchto důvodů plénum ústředního výboru KSČ schvaluje na základě vlastní žádosti soudruha Antonína Novotného, aby jako prezident ČSSR byl uvolněn z funkce prvního tajemníka ÚV KSČ.

ÚV KSČ současně schvaluje do funkce prvního tajemníka ÚV KSČ soudruha Alexandra Dubčeka a je plně přesvědčen, že v jeho osobě se zachovává kontinuita stranického vedení a zhodnocují se zkušenosti z dlouholeté stranické práce.

Dosavadní první tajemník ÚV KSČ soudruh Antonín Novotný stál v čele strany řadu let. S jeho osobností jsou spojeny významné úspěchy, kterých strana v těchto letech dosáhla jak uvnitř, tak i v mezinárodním komunistickém hnutí. Bylo to období obnovování leninských norem a odstraňování důsledků kultu osobnosti, budování socialismu a vytváření předpokladů pro všestranný rozvoj socialistické společnosti. Ústřední výbor KSČ vysoce oceňuje záslužnou a obětavou práci, kterou v tomto složitém a náročném období soudruh Novotný v čele ÚV KSČ vykonal.

Ústřední výbor dále rozhodl, že v současných podmínkách je nepřijatelné kumulovat vedoucí funkce stranických, státních a společenských orgánů. Tuto zásadu není ovšem možné chápat tak, že by vedoucí představitelé státních, hospodářských a společenských orgánů a organizací nemohli být voleni za členy stranických orgánů. Ústřední výbor ukládá předsednictvu připravit konkrétní zásady k této otázce.

Ústřední výbor strany dále rozhodl rozšířit počet členů předsednictva ústředního výboru a zvolil za členy předsednictva soudruhy Josefa Borůvku, předsedu JZD Dolany, Jana Pillera, náměstka ministra těžkého průmyslu, Emila Riga, předsedu podnikového výboru KSS Východoslovenských železáren v Košicích, a Josefa Špačka, vedoucího tajemníka Jihomoravského krajského výboru KSČ. Za dalšího člena předsednictva ÚV KSČ bude navržen příští první tajemník ÚV KSS, který nastoupí na toto místo za soudruha Dubčeka.

Ve smyslu závěrů říjnového pléna ÚV KSČ a leninských principů bude třeba konkrétněji propracovat a upravit vztahy mezi stranickými a mimostranickými orgány. Poskytnout potřebný prostor pro iniciativní činnost komunistů pracujících v mimostranických orgánech a zároveň zvýšit jejich stranickou odpovědnost.

V souladu s tím plénum ÚV KSČ ukládá předsednictvu rozpracovat a předložit plenárnímu zasedání zásady vzájemných vztahů, dělby práce a vazeb mezi ústředními stranickými a centrálními státními a hospodářskými orgány a organizacemi Národní fronty.

Ústřední výbor KSČ vzal na vědomí, že vláda a předsednictvo Slovenské národní rady předloží ústřednímu výboru strany konkrétní návrhy na zdokonalení jejich činnosti. Budou přitom vycházet z podmínek nové soustavy řízení a z jednání a návrhů vzešlých na prosincovém a lednovém zasedání pléna ústředního výboru KSČ.

Ústřední výbor KSČ dále soudí, že v zájmu plného uplatnění jednoty českého a slovenského národa pro další rozvoj socialistické společnosti a současně v zájmu všestranného rozmachu našich bratrských národů a národností je nutné v duchu leninského řešení přikročit k rozpracování všech otázek národnostní politiky v nových podmínkách a vycházet přitom z přípravných prací, které už předsednictvo ÚV KSČ zahájilo, a předložit příslušné rozborly plénu ÚV KSČ.

Pro cílevědomou a soustavnou realizaci závěrů říjnového, prosincového a lednového pléna ÚV KSČ ústřední výbor přijme akční program k zajištění stanovených úkolů s odpovědností a časovým

vymezením jejich splnění. Současně bude vytvářet podmínky pro vypracování dlouhodobějšího programu strany.

Všechna uvedená opatření směřují k posílení naší strany a naší republiky, aby v neochvějném přátelství se Sovětským svazem byla pevnou součástí zemí socialistického společenství a mezinárodního komunistického hnutí. Sledují jediný cíl: upevnit jednotu strany odshora dolů, přísně dodržovat leninské normy stranické práce, zvýšit akceschopnost strany a touto cestou realizovat v celé šíři závěry XIII. sjezdu strany a vytvářet předpoklady pro kvalitní přípravu XIV. sjezdu strany.

Ústřední výbor očekává, že všichni komunisté i stranické orgány důsledně a odpovědně přistoupí k bezprostřední a účinné realizaci přijatých závěrů. Hlavní pozornost soustředí na zabezpečení hospodářských úkolů v průmyslu, zemědělství i v ostatních odvětvích národního hospodářství vyplývajících z usnesení prosincového pléna ÚV KSČ a plánu na rok 1968. K tomu musí napomoci i jednání výročních členských schůzí a stranických konferencí, příprava i průběh voleb do Národního shromáždění, Slovenské národní rady a národních výborů všech stupňů, jakož i oslavy 20. výročí Února a 50. výročí vzniku naší republiky.

SÚA - A ÚV KSČ, f. 01, a.j. 119, Zasedání ústředního výboru KSČ ve dnech 3.-5. ledna 1968. Stenografický zápis. - Tisk, s. 100-101.